

Kiezen voor houdbare zorg

Mensen, middelen en maatschappelijk draagvlak

Linnean 15 november 2021

WRR

WETENSCHAPPELIJKE RAAD VOOR HET REGERINGSBELEID

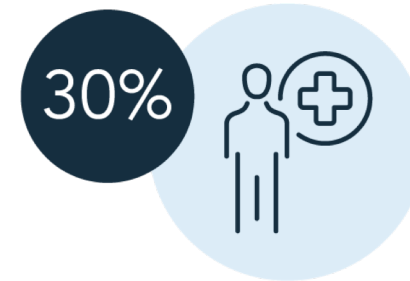
Zorg in een welvarende en vergrijzende samenleving

- Gezondheid en zorg in toenemende mate centraal
- Hoge naoorlogse baten medische zorg in levensverwachting en gezondheid (na eerdere winst door vooral preventie)
- Nederlandse zorg van hoog niveau
- Hoog vertrouwen in met name personeel en curatieve zorg
- Stelsel vanaf 1941 hybride, toenemend complex en publiek

Maar toenemende zorgen en begrenzingen....

zorgen over
kwaliteit

zorgen over
toegankelijkheid

Zorgen en perceptie (Onderzoek Burgerperspectieven SCP):

30%: tevreden over kwaliteit van zorg als geheel

39%: zorg is afgelopen vijf jaar slechter gaan functioneren (ouderenzorg 54%)

30%: verwacht kwalitatieve achteruitgang in de komende vijf jaar

...kwaliteit en toegankelijkheid in delen zorg ook objectief onder druk

Jeugdzorg

GGZ

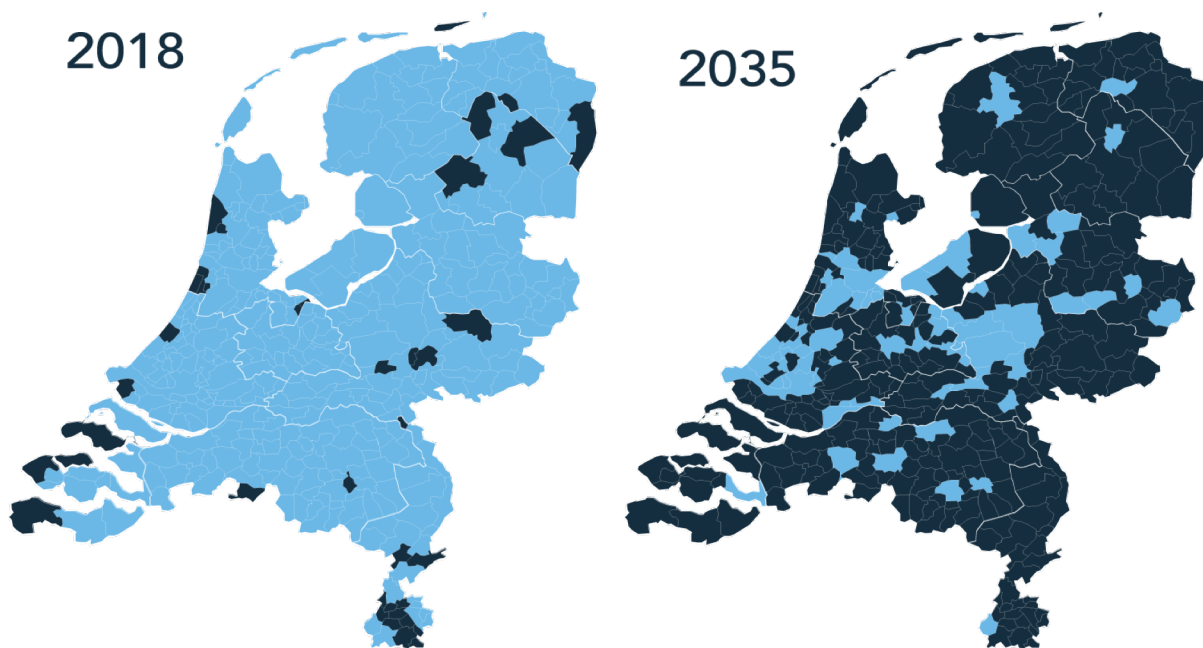
Ouderenzorg

De zorgvraag zal blijven stijgen...

Demografie, technologie en welvaart

WRR Kiezen voor houdbare zorg

■ < 25% ouder dan 65 jaar

■ > 25% ouder dan 65 jaar

Bron: pbl en cbs 2019

...daarmee gaat op de eerste plaats personeel steeds meer knellen...

2021

zorg

andere beroepen

... door de stagnerende beroepsbevolking

Toename beroepsbevolking
1980-2020: 54%

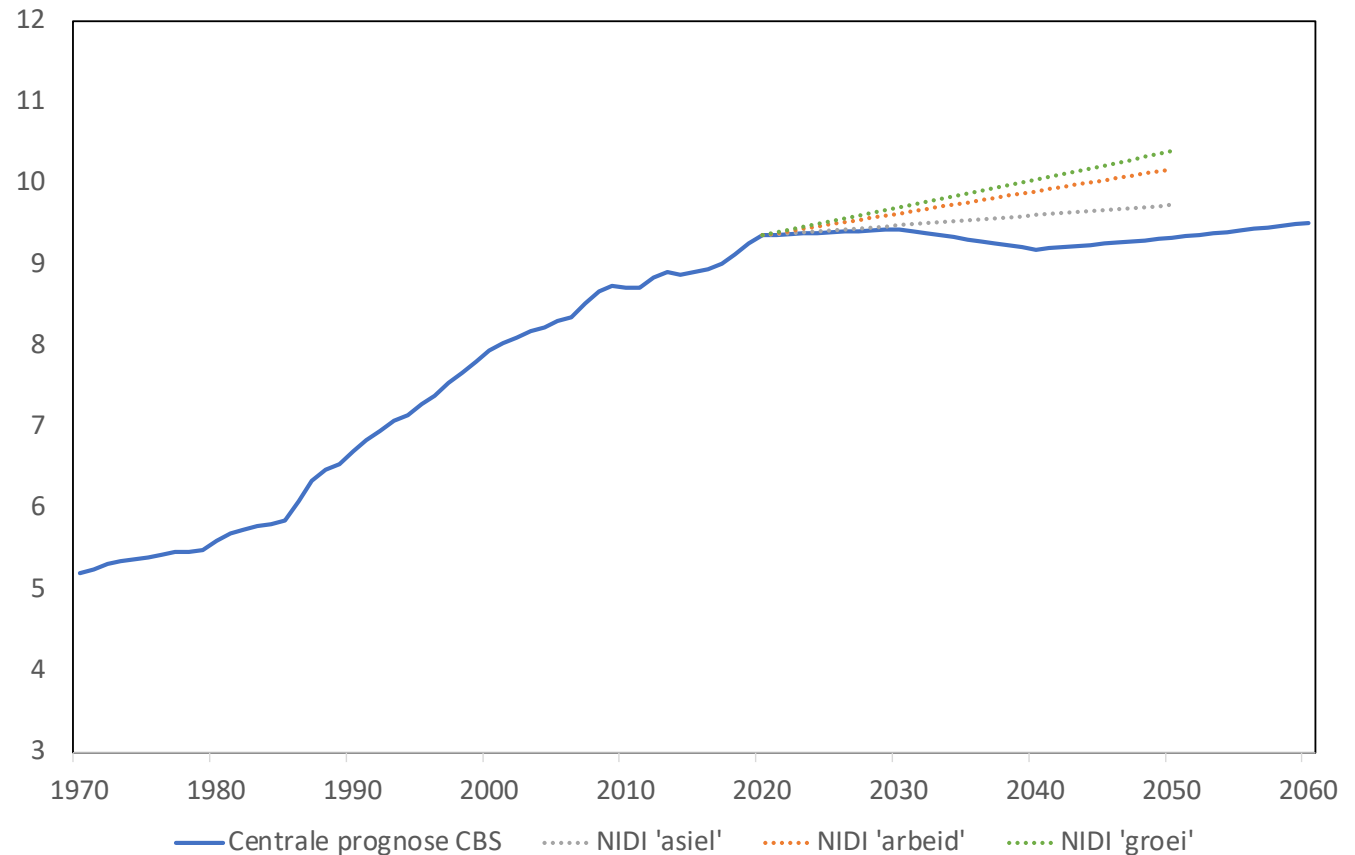
Komende 40 jaar: geen

Variaties in aannames maken
geen wezenlijk verschil

Grote vervangingsvraag

Zorgvraag Covid heeft nu al
grote impact op capaciteit

Competitie met marktsectoren

... leidend tot projecties van onhaalbare en onwenselijke aandelen

2060

zorg

andere beroepen

Stijgende zorgvraag tijdens Covid-pandemie heeft nu al grote impact op capaciteit zorgpersoneel

2020

2022

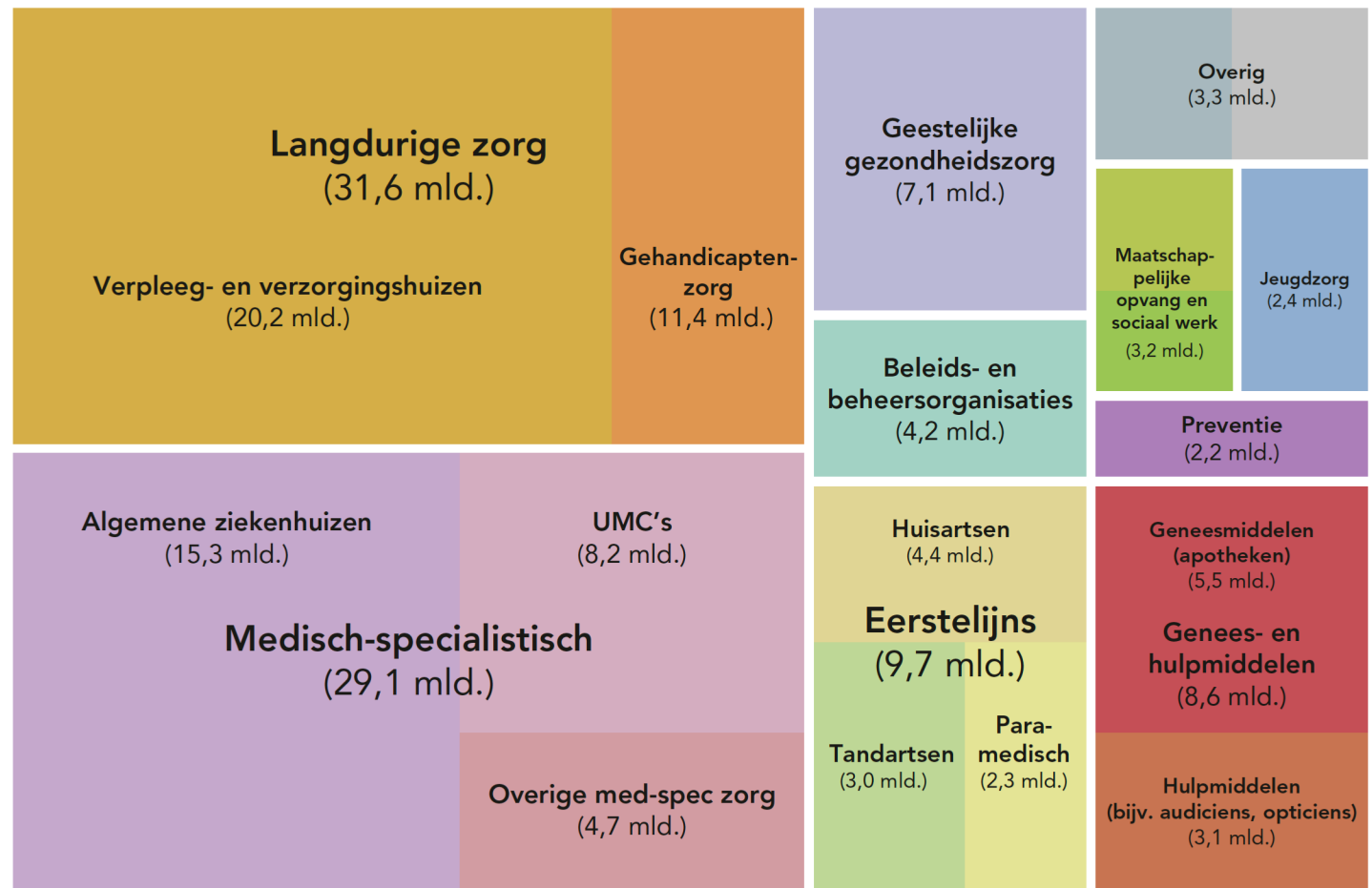
└─ zorg ─┘

└─ zorgvraag ─┘

...in 2019 al 107 miljard uitgaven...

- 6186 euro per hoofd
- 70 miljard netto UPZ
- 27% Rijksbegroting

...en die blijven oplopen...

1/3 demografie; 2/3 overig
(technologie en welvaart)

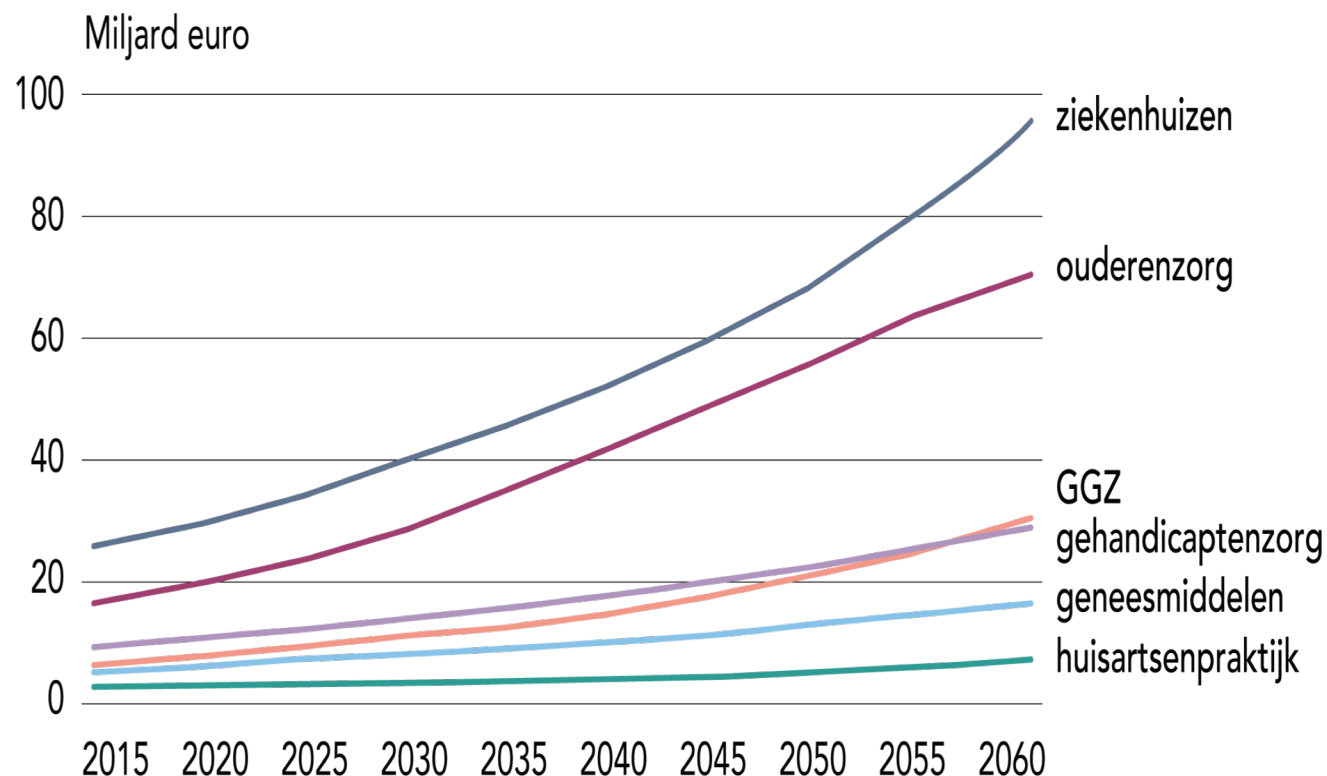
Consistente volumegroei: rond 2,8%

Verdringing van uitgaven - ook
met hogere gezondheidsbaten

Opnieuw opgelopen collectieve
lastendruk beperkt beleidsruimte

Staatsschuld?

UPZ als % bbp na 2050 verdubbeld

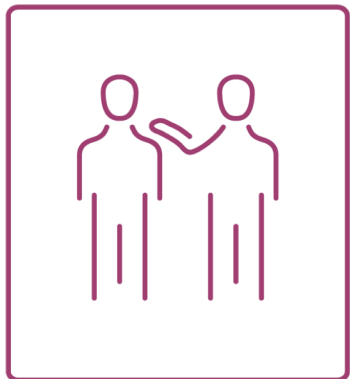

Bron: Vonk et al. 2020

...terwijl ook het maatschappelijk draagvlak onder druk staat

Kwaliteit

Toegankelijkheid

Solidariteit

Vertrouwen

- Risicosolidariteit staat onder druk in relatie tot leefstijlfactoren
- Groei van de zorg en daarbinnen van co-morbide aandoeningen zet verdere druk
- Groeiend gat in de perceptie van (verwachte) kosten en baten

Wanneer is zorg houdbaar?

Wat te behouden?

- Publieke waarden: kwaliteit en toegankelijkheid van zorg

Randvoorwaarden:

- Financiële houdbaarheid
- Personele houdbaarheid
- Maatschappelijke houdbaarheid

Afstand van houdbaarheidsbegrip als financieel bepaalde 'constante arrangementen' zonder tussentijdse afruilen

Conclusies

Sturen vanuit drie
houdbaarheden

Doelmatigheid
en (meer) personeel
niet afdoende

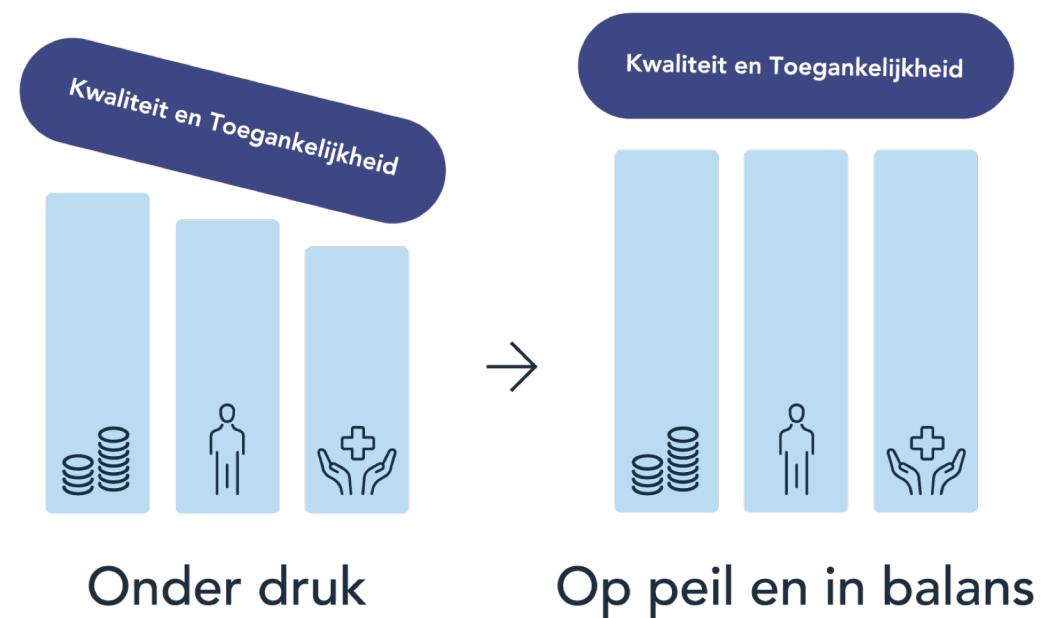

Groei begrenzen
door beter kiezen

Sturen vanuit drie houdbaarheden

- Beleid moet samenhang en balans bewaken
- Voorkomen van wal en schip: budgettering jaren 80 (gevolg wachtlijsten), ingreep na 2012 (huidige capaciteitsdiscussie)
- Borging publieke waarden: kwaliteit en toegankelijkheid

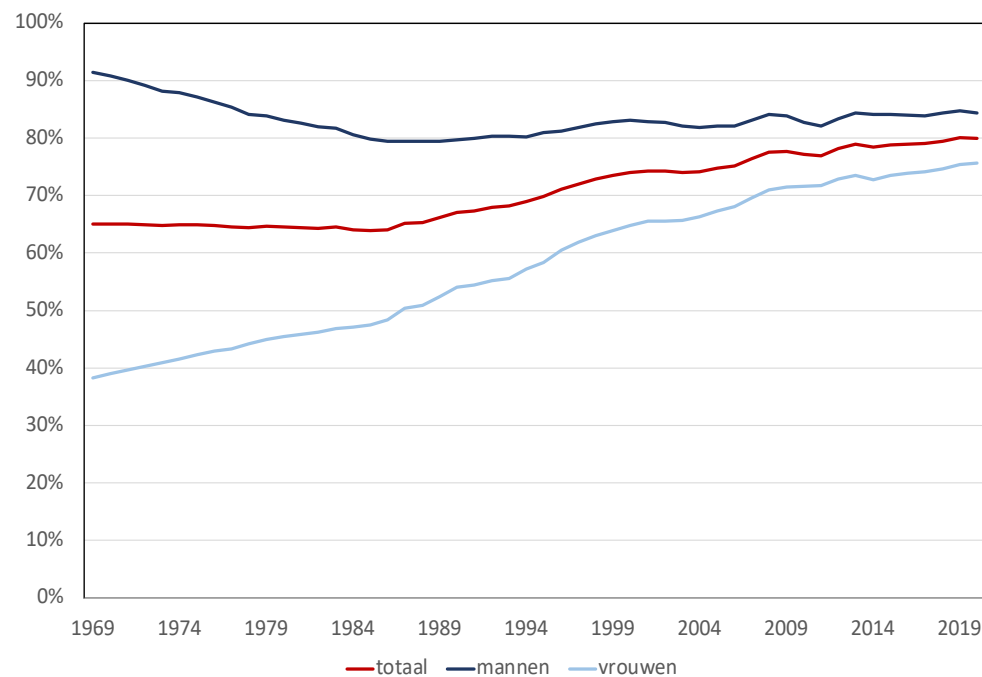

Inzet op doelmatigheid is niet afdoende...

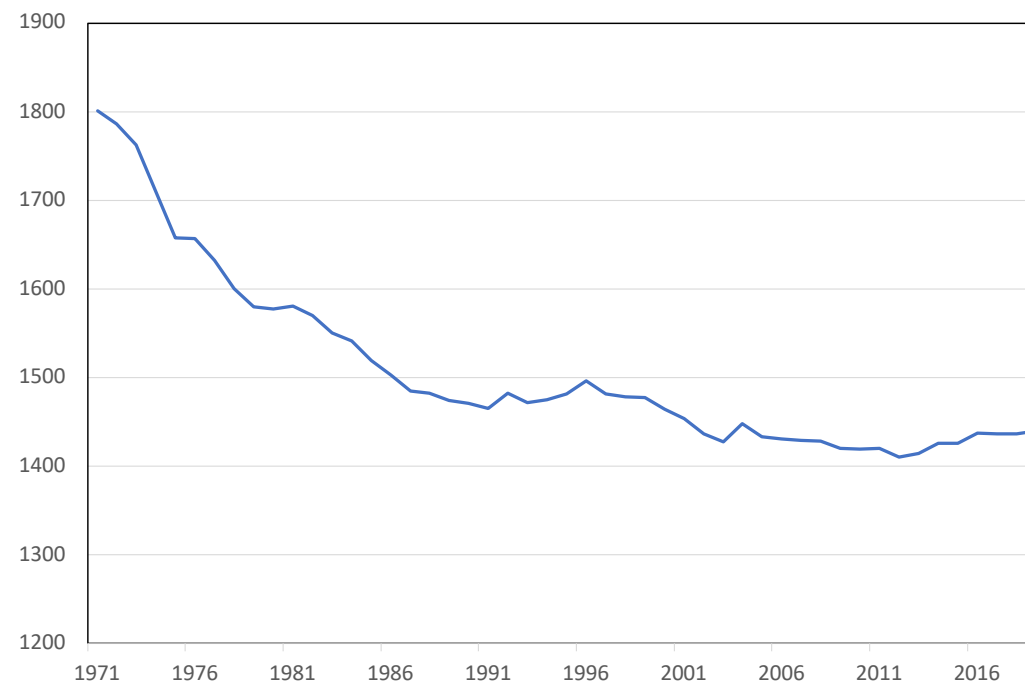

Maar onmisbaar voor behoud van maatschappelijk draagvlak en het zoveel mogelijk mitigeren van het houdbaarheidsprobleem

...evenals inzet op (meer) personeel

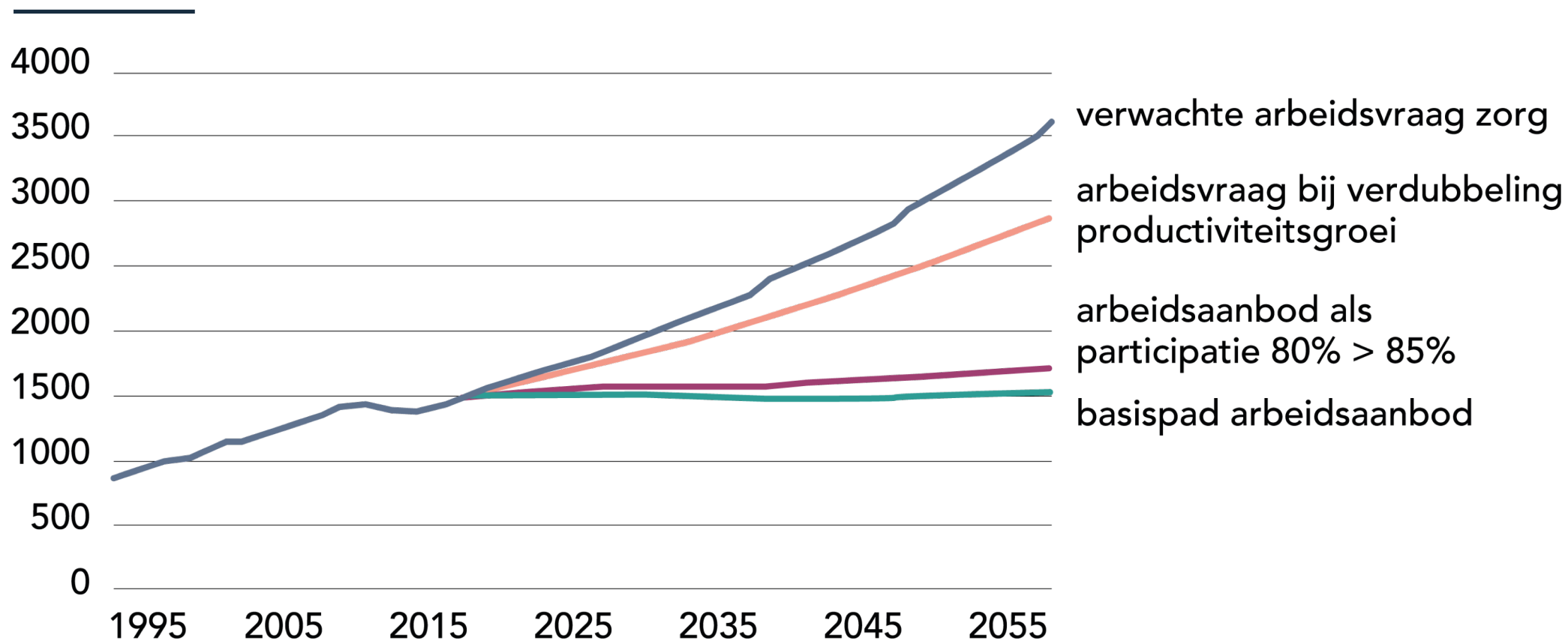

Arbeidsdeelname, 1969-2019

Jaarlijks aantal uren per werkende, 1971-2019

...evenals inzet op (meer) personeel

Groei begrenzen door beter kiezen

Kiezen vanuit publieke waarden binnen én buiten de zorg

Jeugdzorg

GGZ

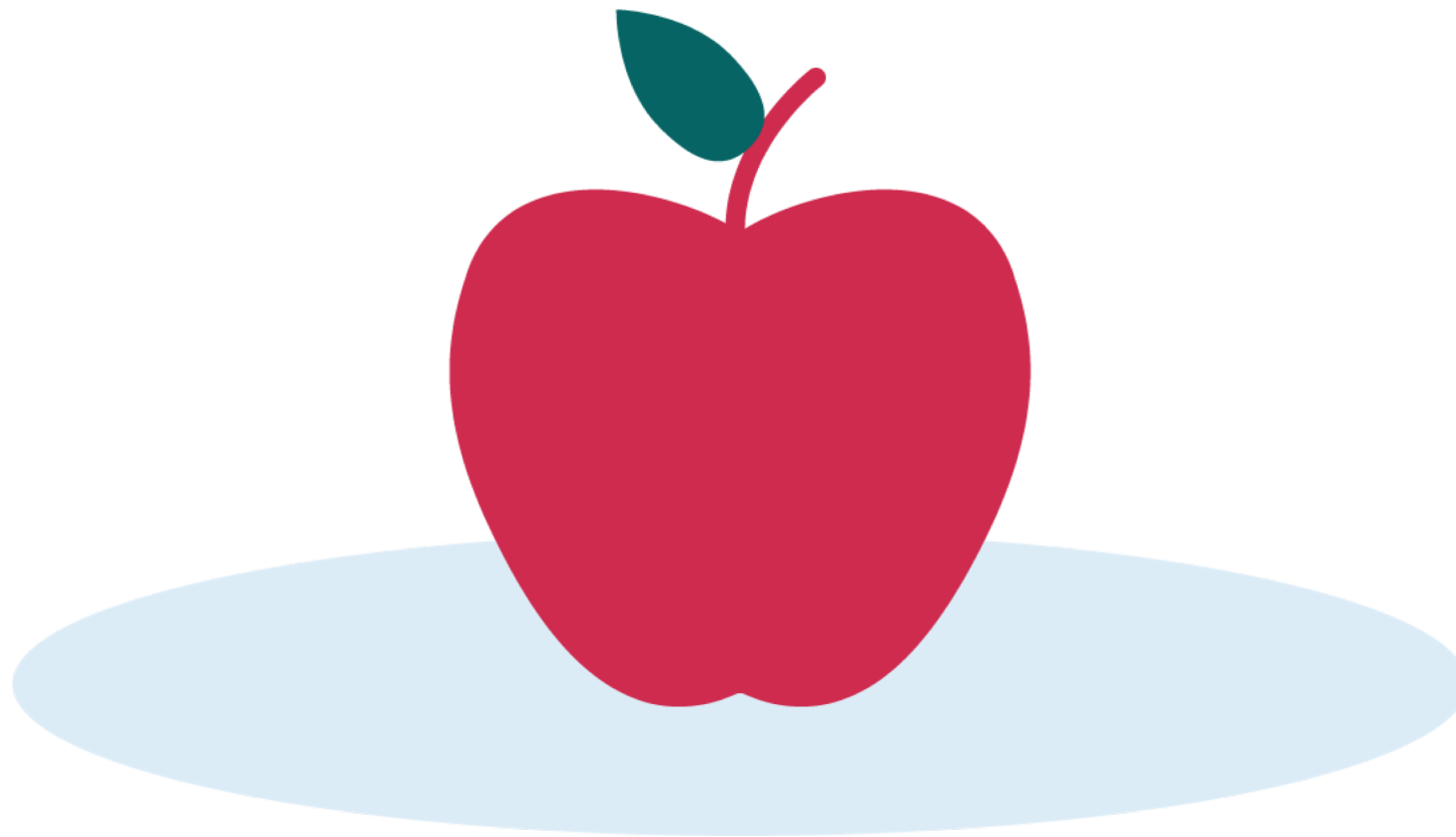

Ouderenzorg

Onderwijs

Kiezen voor gezondheidswinst

Aanbevelingen

Samenleving

Politiek

Uitvoering

Conclusies

Sturen vanuit drie
houdbaarheden

Doelmatigheid en
(meer) personeel
niet afdoende

Groei
begrenzen
door beter
kiezen

Pijlers

Versterk
draagvlak
keuzes

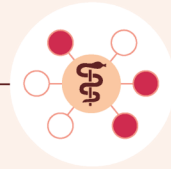

Maak
scherpere
politieke
keuzes

Versterk
uitvoerend
vermogen

Aanbevelingen

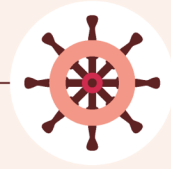
Bereid samen-
leving voor op
schaarste

Ontwikkel
een lange-
termijnvisie

Betrek de
burger

Kies vanuit
drie houd-
baarheden

Versterk
grip op
uitgaven

Breng
kwaliteit boven
minimumnormen

Brede inzet
preventie

Politiek
afweging
zorgpersoneel

Verbreed
pakketbe-
heer

Rollen
pakket ver-
helderen

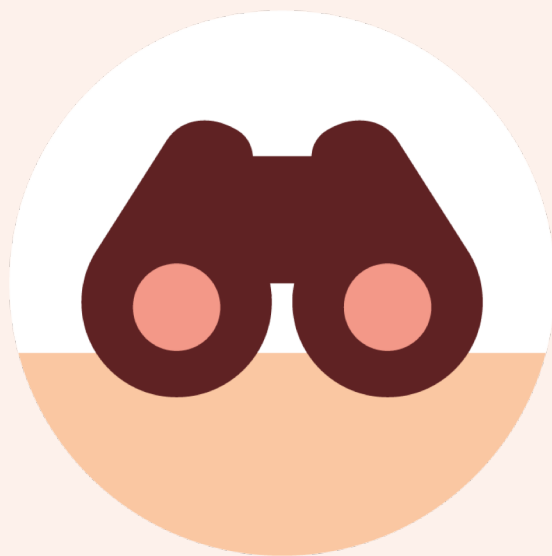

Onderzoek
kosten-
effectiviteit

Eén
verantwoordelijke
uitkomstdata

Pijler 1: Versterk het draagvlak voor keuzes

Visie op
lange termijn

Burger betrekken

Versterk het draagvlak voor keuzes

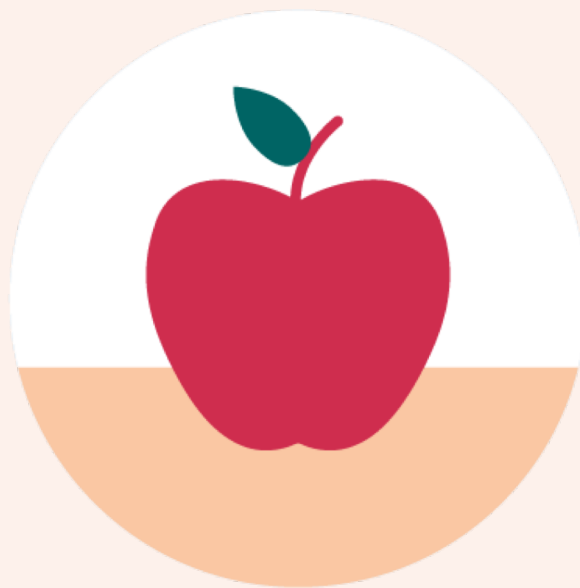
Burger betrekken

Burgerinspraak

- Burgerforum

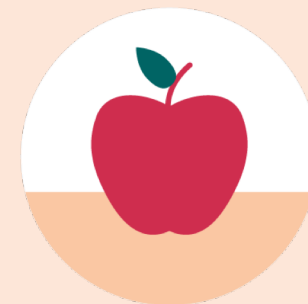

Pijler 2: Maak scherpe politieke keuzes

Brede preventie

Brede preventie

Kostenbesparende preventieve maatregelen

Accijnsverhoging ongezonde voeding (10% prijsstijging)	522.907 jaar		€ 2,9 miljard opbrengst
Verplichte zoutreductie voedsel	65.718 jaar		€ 217 miljoen opbrengst
Accijnsverhoging suikerhoudende dranken	42.953 jaar		€ 75,3 miljoen opbrengst

Bron: Polder et al. 2020; Van der Vliet et al. 2020; ZiN 2020a.

Pijler 3: Versterk uitvoerend vermogen

Onderzoek kosteneffectiviteit

Verbreed toetsing

Heldere rollen

Versterk uitvoerend vermogen

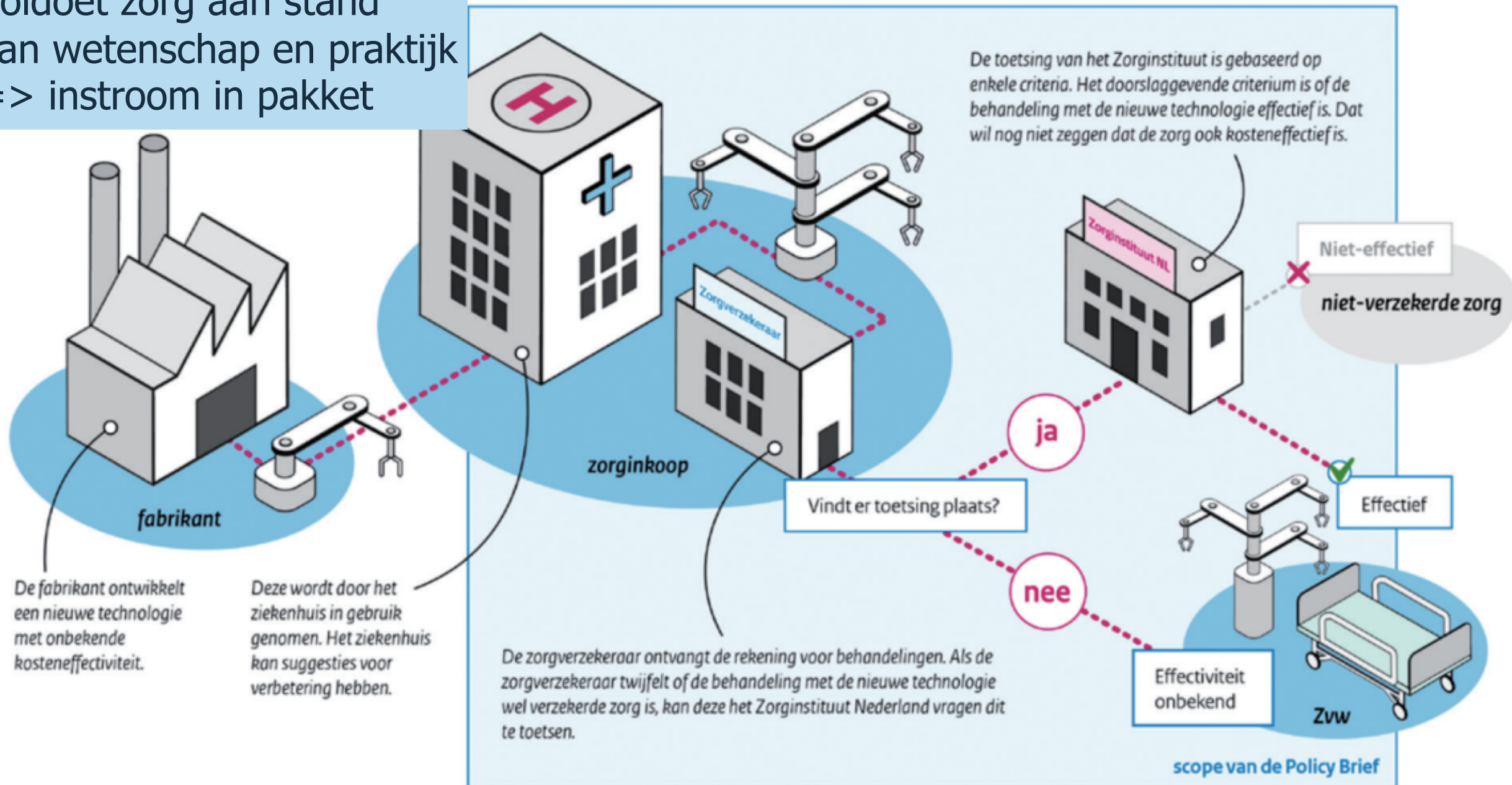

Onderzoek
kosteneffectiviteit

Tabel A6.1 Criteria meegenomen in pakketbeslissingen

	Nederland	Duitsland	Engeland	Frankrijk	Zweden
Kosten	√	√	√	√	√
Perspectief kosten	Maatschappelijk	Gezondheidszorg	Gezondheidszorg	Hybride ⁶	Maatschappelijk
Effectiviteit	√	√	√	√	√
Kosteneffectiviteit	√	Nee	√	Nee	√
QALY	Optioneel	Nee	Aanbevolen	Nee	Aanbevolen
Relatieve verbetering effectiviteit in vergelijking met alternatief	√	√	Nee	√	Nee

Voldoet zorg aan stand
van wetenschap en praktijk
=> instroom in pakket

Verbreed toetsing

21-01-2020 | [Kanker](#)

Het aantal robots zal snel fors toenemen

“Robotchirurgie is booming”, roept Jelle Ruurda enthousiast. In 2003 was hij wereldwijd de eerste die op robotchirurgie promoveerde, sinds afgelopen najaar is hij in het UMC Utrecht de eerste hoogleraar op de nieuwe leerstoel ‘minimaal invasieve robot geassisteerde chirurgie’ oftewel robotchirurgie. Zijn verwachting: “Het aantal operatierobots zal snel fors toenemen”.

NATURE INDEX | 22 April 2020

Worth the cost? A closer look at the da Vinci robot's impact on prostate cancer surgery

The da Vinci robotic system has become the ubiquitous method for prostate removal, but its cost and long-term outcomes for patients are raising questions.

Versterk uitvoerend vermogen

Onderzoek kosteneffectiviteit

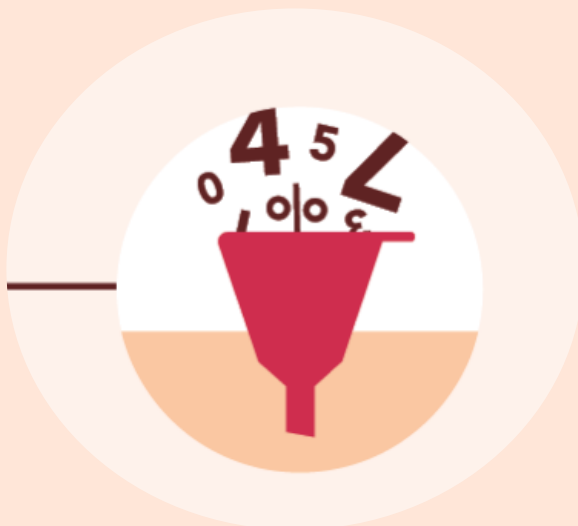

Verbreed toetsing

Heldere rollen

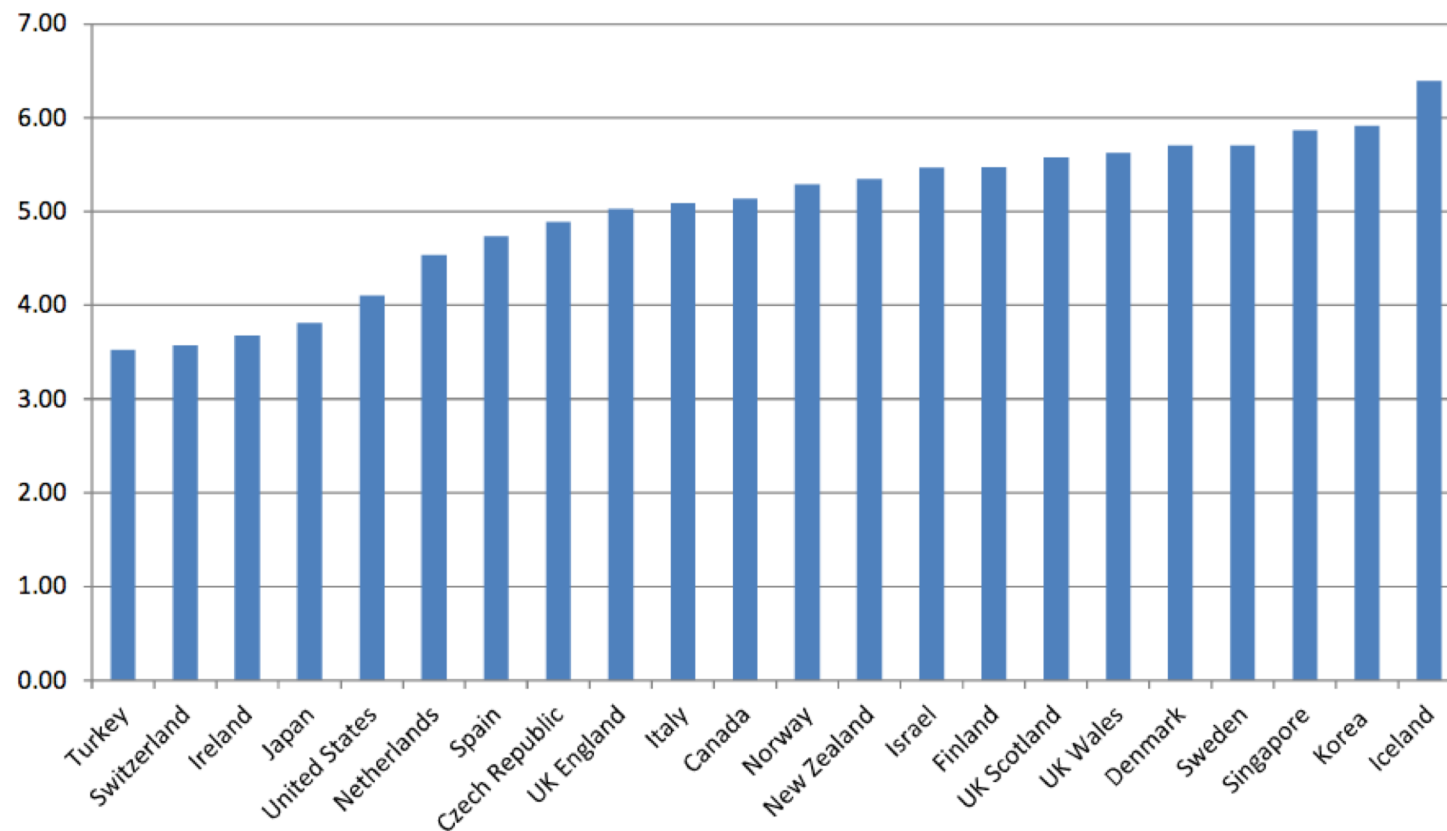
Versterk uitvoerend vermogen

Uitkomstdata bij
een organisatie

Figure 2.1. Key health data availability, maturity and use

■ Score is the sum of the percentage of national datasets meeting seven dataset content and use factors (Highest score =7)

www.wrr.nl